

PRAVILNIK

O USLOVIMA ZA STAVLJANJE U PROMET, KVALITETU I KONTROLI KVALITETA MINERALNIH \UBRIVA TE SKLADI\TENJU I RUKOVANJU MINERALNIM \UBRIVIMA

DIO PRVI - OPJE ODREDBE

^lan 1.

(Predmet propisa)

Ovaj pravilnik propisuje minimalne uslove za kvalitet mineralnih \ubriva koja se stavljaju u promet na tr`itu Bosne i Hercegovine; deklariranje sadr`aja biljnih hranjiva; minimalni sadr`aj primarnih, sekundarnih i mikrohranjiva; ozna~avanje mineralnih \ubriva koja sadr`e primarna, sekundarna i mikrohranjiva; dozvoljena odstupanja od deklariranog sadr`aja hranjiva; metode za uzimanje uzoraka i analizu; posebne uslove u pogledu kvaliteta i metoda testiranja amonij-nitratnih \ubriva s visokim sadr`ajem azota; mjere kontrole kvaliteta \ubriva i postupke prilikom uvoza te skladi\tenje i rukovanje \ubrivima.

^lan 2.

(Definicije)

U smislu ovog pravilnika pojedine definicije imaju sljede }e zna~enje:

- a) "**Primarna hranjiva**" jesu hemijski elementi azot, fosfor i kalij.
- b) "**Sekundarna hranjiva**" jesu hemijski elementi kalcij, magnezij, natrij i sumpor.
- c) "**Mikrohranjiva**" jesu elementi bor, kobalt, bakar, `eljezo, mangan, molibden i cink koji su potrebni za rast biljke u koli~inama koje su male u usporedbi s primarnim i sekundarnim hranjivima.
- d) "**Anorgansko \ubrivo**" je \ubrivo u kojem su navedena hranjiva u mineralnom obliku dobivena ekstrakcijom ili fizi~kim i / ili hemijskim industrijskim procesima.
- e) "**Helatizirano mikrohranjivo**" je mikrohranjivo koje je vezano s organskim molekulama koje su navedene u Tabeli E.3. Priloga I. ovog pravilnika.
- f) "**Kompleksno mikrohranjivo**" je mikrohranjivo koje je vezano s kompleksiraju }im molekulama.
- g) "**Tip \ubriva**" je grupa \ubriva koja udovoljava zahtjevima u pogledu na~ina proizvodnje, osnovnim sastojcima, minimalnom sadr`aju hranjiva i drugim zahtjevima navedenim u tabelama A. do E.2. Priloga I. ovog pravilnika.
- h) "**Jednostavno \ubrivo/jednokomponentno \ubrivo**" je \ubrivo s deklariranim sadr`ajem samo jednog od primarnih hranjiva, azota, fosfora ili kalija.
- i) "**Slo`eno \ubrivo**" je \ubrivo s deklariranim sadr`ajem najmanje dva primarna hranjiva, mo`e biti kompleksno i mije\{ano ili kombinacija oba na~ina.
- j) "**Kompleksno \ubrivo**" je slo`eno \ubrivo dobiveno hemijskom reakcijom, ili granulacijom u ~vrstom stanju, s deklariranim sadr`ajem od najmanje dva primarna hranjiva. U ~vrstom stanju svaka granula sadr`ava sva hranjiva u deklariranom sastavu.
- k) "**Mije\{ano \ubrivo**" je slo`eno \ubrivo dobiveno postupkom suhog mije\{anja nekoliko \ubriva bez hemijske reakcije.

- l) **"Folijarno lubrivo"** je lubrivo koje je namijenjeno za primjenu i unos hranjiva preko lisne mase biljke.
- m) **"Te~no lubrivo"** je lubrivo u otopini ili suspenziji.
- n) **"Rastvor lubriva"** je teku}e lubrivo bez ~vrstih ~estica.
- o) **"Suspenzija lubriva"** je dvofazno lubrivo u kojem su ~vrste ~estice kao jedna faza suspendirane u te~noj fazi.
- p) **"Maseni procenat"** je omjer mase pojedinog hranjiva i ukupne mase lubriva izra`en u procentu. Sadr`aj hranjiva u lubrivu izra`ava se kao maseni procenat.
- r) **"Deklaracija"** je izjava o sadr`aju hranjiva, uklju~uju}i oblik i topivost hranjiva, te garancija za takvu tvrdnju u okviru dozvoljenih odstupanja.
- s) **"Deklarirani sadr`aj"** je sadr`aj elementa, ili njegovog oksida koji je, u skladu s ovim pravilnikom, istaknut na ambala`i ili je naveden u popratnom dokumentu.
- t) **"Dozvoljeno odstupanje/toleranca"** je odstupanje izmjerene vrijednosti hranjiva od deklariranog sadr`aja hranjiva.
- u) **"Pakovanje"** je zape~ena ambala`a odnosno spremnik koji se koristi za dr`anje, ~uvanje, rukovanje i distribuciju lubriva i koja sadr`ava najvi{e 1.000 kg.
- v) **"Rinfuza (rasuto stanje)"** je lubrivo koje nije upakovano u ambala`u.
- z) **"Stavljanje u promet"** ozna~ava ponudu lubrivom, bilo uz naknadu ili bez naknade, ili skladi{tenje u svrhu opskrbe tr`i{ta. Uno{enje lubriva na carinsko podru~je Bosne i Hercegovine smatra se stavljanjem u promet.
- aa) **"U~esnik u prometu"** je pravno ili fizi~ko lice koje je odgovorno za stavljanje lubriva u promet; posebno proizvoa~, uvoznik, onaj koji pakuje za svoj vlastiti ra~un ili bilo koje drugo lice koje mijenja karakteristike lubriva.

DIO DRUGI - STAVLJANJE U PROMET

^lan 3.

(Kvalitet mineralnih lubriva)

Lubriva s primarnim hranjivima, uklju~uju}i i ona koja sadr`e dodatno sekundarna hranjiva i/ili mikrohranjiva; lubriva sa sekundarnim hranjivima i lubriva s mikrohranjivima za deklariranje sadr`aja pojedinog hranjiva mogu biti u prometu na tr`i{tu Bosne i Hercegovine samo ako ispunjavaju uslove utvr|ene ovim pravilnikom.

^lan 4.

(Deklariranje sadr`aja biljnih hranjiva)

(1) Sadr`aj primarnih hranjiva u mineralnim lubrivima izra`ava se na sljede}i na~in:

- a) azot, isklju~ivo u elementarnom obliku (N);
- b) fosfor i kalij, u svom elementarnom obliku (P, K) ili u obliku oksida (P_2O_5 , K_2O) ili istodobno u elementarnom obliku i u formi oksida.

(2) Za prera~un fosfora i kalija iz oksidnog oblika u elementarni oblik koriste se sljede}i faktori:

a) fosfor (P) = fosfor-pentoksid (P_2O_5) $\times$ 0,436;

b) kalij (K) = kalij-oksidi (K_2O) $\times$ 0,830.

(3) Sadržaj sekundarnih hranjiva u mineralnim lubrivicama izražava se na sljedeći način:

a) u obliku oksida (CaO , MgO , Na_2O , SO_3), ili

b) u elementarnom obliku (Ca, Mg, Na, S), ili

c) u oba oblika.

(4) Za prerađun kalcij-oksida, magnezij-oksida, natrij-oksida i sumpor-trioksida u kalcij, magnezij, natrij i sumpor koriste se sljedeći faktori:

a) kalcij (Ca) = kalcij-oksidi (CaO) $\times$ 0,715;

b) magnezij (Mg) = magnezij-oksidi (MgO) $\times$ 0,603;

c) natrij (Na) = natrij-oksidi (Na_2O) $\times$ 0,742;

d) sumpor (S) = sumpor-trioksidi (SO_3) $\times$ 0,400.

(5) Kod prerađuna iz st. (2) i (4) ovog priloga broj dobiven prerađunom zaokružuje se na najbliže decimalno mjesto.

(6) Sadržaj jednog ili više mikrohranjiva: bora, kobalta, bakra, željeza, mangana, molibdena ili cinka u lubrivicama utvrđenim u tabelama A., B., C. i D. iz Priloga I. ovog pravilnika može se deklarirati ukoliko su ispunjeni sljedeći uslovi:

a) da su mikrohranjiva prisutna u minimalnim količinama utvrđenim u tabelama E.2.2. i E.2.3. iz Priloga I. ovog pravilnika;

b) da lubrivo zadovoljava uslove iz Priloga I., tabela A., B., C. i D.

(7) Sadržaj jednog ili više mikrohranjiva može se deklarirati i u slučaju kada su ta mikrohranjiva normalni sastojci sirovina kojima se u lubrivicama osiguravaju primarna (N, P, K) i sekundarna (Ca, Mg, Na, S) hranjiva, pod uslovom da su mikrohranjiva prisutna u minimalnim količinama kao što je navedeno u tabelama E.2.2. i E.2.3. iz Priloga I. ovog pravilnika.

(8) Sadržaj mikrohranjiva deklarira se na sljedeći način:

a) za lubriva koja pripadaju tipovima lubriva navedenim u Prilogu I., u tabelama E.1., u skladu sa zahtjevima navedenim u koloni 6 tih tabela;

b) za mješavinu lubriva iz stava (8) tačke a) ovog priloga koja sadrži najmanje dva različita mikrohranjiva i koja ispunjava zahtjeve iz Tabele E.2.1. Priloga I, kao i lubriva koja pripadaju tipovima lubriva navedenim u tabelama A., B., C. i D. Priloga I., navodi se:

1) ukupan sadržaj, izražen kao maseni procenat,

2) ukupni i vodotopivi sadržaj, izražen kao maseni procenat, ukoliko vodotopivi sadržaj čini najmanje polovicu od ukupnog sadržaja.

3) kada je mikrohranjivo potpuno vodotopivo, samo se deklarira vodotopivi sadržaj.

(9) Kada su mikrohranjiva hemijski vezana s organskom molekulom, sadr`aj mikrohranjiva u lubrivu se deklarira odmah nakon vodotopivog sadr`aja kao maseni procenat proizvoda, iza njega se navodi pojam 'helatizirano sa', odnosno 'kompleksirano sa' uz navo|enje naziva organske molekule. Naziv organske molekule mo`e biti zamijenjen njenom skra}enicom.

^lan 5.

(Ozna~avanje mineralnih lubriva)

- (1) U prometu mineralna lubriva moraju biti ozna~ena i deklarirana u skladu sa ~lanom 6. ovog pravilnika.
- (2) Kada su lubriva pakovana, oznake se moraju nalaziti na pakovanju ili na etiketi.
- (3) Etikete ili oznake otisnute na pakovanju koje sadr`e podatke navedene u ~lanu 6. ovog pravilnika moraju biti postavljene na vidljivom mjestu. Etiketa mora biti postavljena na ambala`i ili bilo kojem drugom sistemu zatvaranja koji se koristi. Kada je ambala`a zape~a}ena tada pe~at mora nositi ime ili znak onoga ko je vr{iio pe~a}enje.
- (4) Oznake iz stava (3) ovog ~lana moraju biti trajne, ~itljive i neizbrisive.
- (5) Ako se lubriva nalaze u rasutom stanju, oznake se moraju nalaziti u popratnim dokumentima.
- (6) Za mineralno lubrivo u rasutom stanju iz stava (5) ovog ~lana na zahtjev inspekcije potrebno je prilo`iti kopiju popratne dokumentacije s identifikacijskom oznakom.
- (7) Ozna~avanje, pakovanje i deklariranje mineralnih lubriva vr{iio proizvo|a~.
- (8) Mineralna lubriva pri uvozu moraju biti pakovana, ozna~ena i deklarirana od strane proizvo|a~a u skladu sa ~l. 6., 7., i 8. ovog pravilnika.

^lan 6.

(Sadr`aj deklaracije)

- (1) Deklaracija sadr`i obavezne i neobavezne podatke:
- (2) Obavezni podaci sadr`e:
  - a) Naziv firme i sjedi{te proizvo|a~a odnosno uvoznika;
  - b) Naziv trgova~kog imena mineralnog lubriva;
  - c) Oznaku partije (serija, {ar`a ili lot);
  - d) Broj i datum dozvole za stavljanje u promet;
  - e) Tip mineralnog lubriva u skladu sa nazivom utvr|enim u Prilogu I. ovog pravilnika;
  - f) Kod mije{anih lubriva poslije oznake tipa navodi se pojam 'mije{avina';
  - g) Dodatnu oznaku hranjiva u skladu sa odredbama ~l. 14., 16. ili 18. ovog pravilnika;
  - h) Vrstu i osobine hranjiva.

1) Hranjiva se navode rije~ima i odgovaraju}im hemijskim simbolima, na sljede}i na~in: azot (N), fosfor (P), fosfor-pentoxid (P_2O_5), kalij (K), kalij-oxid (K_2O), kalcij (Ca), kalcij-oxid (CaO), magnezij (Mg), magnezij-oxid (MgO), natrij (Na), natrij-oxid (Na_2O), sumpor (S), sumpor-trioksid (SO_3), bor (B), bakar (Cu), kobalt (Co), `eljezo (Fe), mangan (Mn), molibden (Mo), cink (Zn);

2) Kada |ubrivo sadr`i mikrohranjiva od kojih su sva ili samo dio hemijski vezani uz organske molekule, iza naziva mikrohranjivo mora stajati jedna od sljede}ih oznaka:

- "helatizirano sa - uz navo|enja naziva ili skra}enice organske molekule iz Priloga I., Tabela E.3. ovog pravilnika";

- "kompleksirano sa - uz navo|enje naziva ili skra}enice kompleksiraju}e molekule";

3) Mikrohranjiva sadr`ana u |ubrivu navode se abecednim redom njihovih hemijskih simbola: B, Co, Cu, Fe, Mn, Mo, Zn;

i) Za proizvode navedene u Prilogu I., tabelama E.1. i E.2., posebne upute za kori{tenje |ubriva;

j) Neto masu |ubriva, a za te~na |ubriva neto masu i/ili volumena;

(3) Neobavezni podaci sadr`e:

a) Podatke navedene u Prilogu I.;

b) Upute za rukovanje, skladi{tenje i posebne upute za kori{tenje |ubriva koja nisu navedena u Prilogu I., tabelama E.1. i E.2., ovog pravilnika;

c) upute o doziranju i uslovima upotrebe;

d) znak proizvo|a~a i industrijski opis proizvoda.

(4) Oznake iz stava (3) ne smiju biti u suprotnosti s oznakama navedenim u stavu (2) ovog ~lana i moraju biti jasno odvojene od njih.

(5) Sadr`aj deklaracije iz stava (1) ovog ~lana mora biti jasno odvojen od bilo koje druge informacije koja se nalazi na pakovanju, etiketi ili popratnim dokumentima.

(6) Te~na |ubriva mogu se stavljati u promet samo ako posjeduju dodatne upute koje se odnose na temperaturu skladi{tenja i spre~avanje nezgoda tokom skladi{tenja.

^lan 7.

(Jezici)

(1) Podaci na pakovanju, etiketi i popratnim dokumentima moraju biti navedeni jasno, ~itljivo i na jednom od pisama i jezika koji su u slu`benoj upotrebi u Bosni i Hercegovini tako da se ne mogu izbrisati ili odstraniti.

(2) Dozvoljeno je vi{ejezi~ko deklariranje.

^lan 8.

(Pakovanje)

(1) Mineralna |ubriva se mogu nalaziti u maloprodaji samo u originalnom pakovanju.

(2) Kod pakovanja, ambalaža mora biti zatvorena na način ili pomoću uređaja koji omogućuje da pečat kojim se vrši prihvatanje, zatvaranje, ili sama ambalaža pri otvaranju, bude nepovratno oštećena. Mogu se koristiti zatvarači za vreće.

(3) Zabranjeno je prepakovanje iz originalnog pakovanja.

Član 9.

(Dozvoljena odstupanja)

(1) Sadržaj hranjiva u lubrivu u prometu mora biti u skladu s dozvoljenim odstupanjima, utvrđenim u Prilogu II. ovog pravilnika, zbog odstupanja u proizvodnji, uzorkovanju i analizi.

(2) Dozvoljena odstupanja iz stava (1) ovog članka ne smiju se sistemski koristiti od strane proizvođača.

(3) U odnosu na minimalni i maksimalni sadržaj hranjiva naveden u Prilogu I. ovog pravilnika, nisu dozvoljena odstupanja.

Član 10.

(Sljedljivost)

(1) U cilju osiguranja sljedljivosti proizvođači i uvoznici su obavezni uspostaviti i voditi evidenciju o stavljanju u promet odnosno uvozu mineralnih lubriva u skladu sa članom 10. Zakona o mineralnim lubrivima (u daljnjem tekstu: Zakon).

(2) Evidencija iz stava (1) ovog članka mora biti dostupna za vršenje inspekcijskog nadzora u razdoblju dok se lubrivo stavlja u promet i u razdoblju od dvije godine nakon prestanka isporuke.

DIO TREĆI - DODATNI USLOVI ZA ODREĐENE TIPOVE LUBRIVA

Poglavlje I. Anorganska lubriva sa primarnim hranjivima

Član 11.

(Predmet)

Ovo poglavlje se odnosi na anorganska lubriva sa primarnim hranjivima, bilo da su u vrstom ili tekućem stanju, jednostavna ili složena, uključujući i ona koja sadrže sekundarna hranjiva i/ili mikrohranjiva sa minimalnim sadržajem hranjiva kao što je navedeno u Prilogu I., tabelama A., B., C., E.2.2. ili E.2.3.

Član 12.

(Deklariranje sekundarnih hranjiva)

(1) Sadržaj kalcija, magnezija, natrija i sumpora može se deklarirati kao sekundarni sadržaj hranjivih materija u lubrivima koja pripadaju vrstama navedenim u Prilogu I., tabelama A., B. i C., pod uslovom da su ovi elementi prisutni u sljedećim minimalnim količinama:

- a) 2% kalcij-oksida (CaO), odnosno 1,4% Ca;
- b) 2% magnezij-oksida (MgO), odnosno 1,2% Mg;
- c) 3% natrij-oksida (Na₂O), odnosno 2,2% Na;
- d) 5% sumpor-trioksida (SO₃), odnosno 2% S.

(2) U slučaju iz stava (1) ovog člana, lubrivo se dodatno označava u skladu sa članom 14. stav (2) tačka b).

Član 13.

(Kalcij, magnezij, natrij i sumpor)

(1) Deklarirani sadržaj magnezija, natrija i sumpora u lubrivima iz Priloga I., tabela A., B., C. izražava se na jedan od sljedećih načina:

- a) ukupan sadržaj pojedinog sekundarnog hranjiva izrađeno kao maseni procenat lubriva; ili
- b) ukupan sadržaj i vodotopiv sadržaj, izrađen kao maseni procenat ako vodotopivi sadržaj čini najmanje jednu četvrtinu od ukupnog sadržaja; ili
- c) vodotopivi sadržaj kada je element potpuno topiv u vodi izrađen kao maseni procenat.

(2) Sadržaj kalcija deklarira se samo ukoliko je on topiv u vodi i izražava se kao maseni procenat, ukoliko nije drugačije utvrđeno u Prilogu I. ovog pravilnika.

Član 14.

(Označavanje lubriva s primarnim hranjivima)

(1) Lubriva sa primarnim hranjivima, osim obaveznih oznaka utvrđenih u članu 6. stav (2), obavezno se označavaju u skladu sa st.(2), (3), (4), (5), (6), (7), (8) i (9) ovog člana.

(2) Kod složenog lubriva nakon oznake tipa navodi se i sljedeće:

- a) hemijski simboli primarnih hranjiva iza kojih slijede, u zagradi, hemijski simboli deklariranih sekundarnih hranjiva;
- b) brojevi koji ukazuju na sadržaj primarnih hranjiva, a iza kojih, u zagradi, slijede brojevi kojima se iskazuje deklarirani sadržaj sekundarnih hranjiva.

(3) Iza oznake tipa lubriva navode se brojevi koji označavaju sadržaj primarnih i sekundarnih hranjiva.

(4) Kada lubriva sadrže i mikrohranjiva, iza oznake primarnog hranjiva, odnosno sekundarnih hranjiva, dodaju se riječi 'sa mikrohranjivima' ili riječ 'sa' popraćena imenom ili imenima i hemijskim simbolima prisutnih mikrohranjiva.

(5) Deklarirani sadržaj primarnih i sekundarnih hranjiva izražava se kao maseni procenat, kao cijeli broj ili s jednim decimalnim mjestom, kada za to postoje odgovarajuće analitičke metode.

(6) Za lubriva koja sadrže deklarirano više od jednog hranjiva redoslijed označavanja za primarna hranjiva je: N, P₂O₅ i/ili P, K₂O i/ili K, a za sekundarna hranjiva: CaO i/ili Ca, MgO i/ili Mg, Na₂O i/ili Na, SO₃ i/ili S.

(7) Deklarirani sadržaj mikrohranjiva navodi se u masenom procentu, a broj decimalnih mjesta određuje se u Prilogu I. tabelama E.2.2 i E.2.3.

(8) Oblici i topivost hranjiva izražavaju se kao maseni procenat, osim ako u Prilogu I. nije predviđeno drugačije.

(9) Kada azotna lubriva navedena u Prilogu I. tabelama A.1., B.1., B.2., B.3., C.1., i C.2. sadrže inhibitore nitrifikacije i ureaze ona moraju biti označena u skladu sa Prilogom I. Dio F. ovog pravilnika.

Poglavlje II. Anorganska lubriva sa sekundarnim hranjivima

^lan 15.

(Predmet)

Ovo poglavlje se odnosi na anorganska lubriva sa sekundarnim hranjivima, bilo ~vrsta ili teku}a, uklju~uju}i i ona koja sadr`e mikrohranjiva kao {to je navedeno u Prilogu I. u tabelama D., E.2.2. i E.2.3. Aneksa I koji je sastavni dio ovog pravilnika.

^lan 16.

(Ozna~avanje lubriva sa sekundarnim hranjivima)

- (1) \ubriva sa sekundarnim hranjivima, osim oznaka utvr|enih ~lanom 6. stav (2), obavezno navode i oznake iz st (2), (3), (4), (5), (6) i (7) ovog ~lana.
- (2) Kada lubrivo sadr`i i mikrohranjiva, dodaju se rije~i 'sa mikrohranjivima ' ili rije~ 'sa' popra}ena imenom ili imenima i hemijskim simbolima prisutnih mikrohranjiva.
- (3) Deklarirani sadr`aj sekundarnih hranjiva izra`ava se kao maseni procenat, kao cijeli broj ili s jednim decimalnim mjestom, kada za to postoje odgovaraju}e analiti~ke metode.
- (4) Za lubriva koja sadr`e deklarirano vi{e od jednog sekundarnog hranjiva redosljed ozna~avanja je: CaO i/ili Ca, MgO i/ili Mg, Na₂O i/ili Na, SO₃ i/ili S.
- (5) Deklarirani sadr`aj mikrohranjiva navodi se u masenom procentu, a broj decimalnih mjesta odre|en je u Prilogu I., u tabelama E.2.2. i E.2.3.
- (6) Oblici i topivost hranjiva izra`avaju se kao maseni procenat, osim ako nije predvi|eno druga~ije u Prilogu I.
- (7) Sadr`aj kalcija deklarira se samo ukoliko je on topiv u vodi i izra`ava se kao maseni procenat, ukoliko nije druga~ije propisano u Prilogu I. ovog pravilnika.

Poglavlje III. Anorganska lubriva sa mikrohranjivima

^lan 17.

(Predmet)

Ovo poglavlje se odnosi na anorganska lubriva sa mikrohranjivima, ~vrsta ili te~na, s minimalnim sadr`ajem hranjiva utvr|enim u Prilogu I. tabelama E.1. i E.2.1.

^lan 18.

(Ozna~avanje lubriva sa mikrohranjivima)

- (1) \ubriva koja sadr`e mikrohranjiva, osim obaveznih oznaka iz ~lana 6. stav (2), obavezno se ozna~avaju u skladu sa st (2), (3), (4) i (5) ovog ~lana.
- (2) Kada lubriva sadr`e vi{e od jednog mikrohranjiva, nakon oznake vrste lubriva dodaju se rije~i 'mje{avina mikrohranjiva' iza kojih slijede imena deklariranih mikrohranjiva kao i njihovi hemijski simboli.
- (3) Kod lubriva koja sadr`e samo jedno mikrohranjivo (Tabela E.1. Priloga I.), deklarirani sadr`aj mikrohranjiva se izra`ava kao maseni procenat, kao cijeli broj ili, prema potrebi, s jednim decimalnim mjestom. Broj decimalnih mjesta za mikrohranjiva utvr|en je u Prilogu I. Tabeli E.2.1.

- (4) Oblici i topivost hranjiva izrađavaju se kao maseni procenat, osim ako u Prilogu I. nije utvrđeno drugačije.
- (5) Ispod obaveznih ili neobaveznih podataka na pakovanju, etiketi i popratnim dokumentima za đubriva iz Priloga I., tabela E.1. i E.2.1. obavezno se navodi sljedeći tekst: 'Koristiti samo u slučaju dokazane potrebe. Ne prekoračiti preporučene doze.'

Poglavlje IV. Amonij-nitratna đubriva s visokim sadržajem azota

Član 19.

(Amonij-nitratna đubriva s visokim sadržajem azota)

- (1) Amonij-nitratna đubriva s visokim sadržajem azota su jednostavna ili složena đubriva na bazi amonij-nitrata koja sadrže više od 28% azota u obliku amonij-nitrata i namijenjena su za upotrebu kao đubriva.
- (2) Amonij-nitratna đubriva s visokim sadržajem azota mogu sadržavati anorganske ili inertne materije.
- (3) Materije koje se koriste u proizvodnji ovih vrsta đubriva ne smiju povećati njegovu osjetljivost na toplotu ili detonaciju.

Član 20.

(Mjere sigurnosti i kontrole)

- (1) Zahtjevi za kvalitetu amonij-nitratnih đubriva s visokim sadržajem azota utvrđeni su u Prilogu III., Dio 1.
- (2) U cilju vršenja službene kontrole kvaliteta amonij-nitratnih đubriva s visokim sadržajem azota provjere, analize i testiranja vrše se u skladu sa metodama koje su opisane u Prilogu III., Dio 3.

Član 21.

(Test otpornosti na eksplozivnost)

- (1) Prije stavljanja u promet amonij-nitratnih đubriva s visokim sadržajem azota, proizvođači odnosno uvoznici dužni su dostaviti nalaz analize đubriva i mišljenje koje je izdao laboratorij, ovlašten za obavljanje analiza u Bosni i Hercegovini ili u državi članici Evropske unije kojim se dokazuje da je đubrivo zadovoljilo testiranje otpornosti na eksplozivnost u skladu sa Prilogom III., Dio 2., Dio 3 (Metoda 1.3) i Dio 4. ovog pravilnika.
- (2) Laboratorijski nalaz i mišljenje iz stava (1) ovog člana za amonij-nitratna đubriva s visokim sadržajem azota s rezultatima testiranja, proizvođači odnosno uvoznici su dužni dostaviti Upravi Bosne i Hercegovine za zaštitu zdravlja bilja za svaku isporuku, pet dana prije stavljanja u promet, a u slučaju uvoza najmanje 5 dana prije dopreme đubriva na državnu granicu. Nakon stavljanja u promet proizvođači i uvoznici moraju i dalje garantirati da sve količine đubriva u prometu mogu zadovoljiti testiranje otpornosti na eksplozivnost.

Član 22.

(Pakovanje)

Amonij-nitratna đubriva s visokim sadržajem azota u prometu moraju biti upakovana i krajnjem korisniku dostupna samo upakovana.

DIO ČETVRTI - KONTROLA KVALITETA MINERALNIH ĐUBRIVA

Član 23.

(Mjere kontrole)

- (1) Usklađenosti lubriva u pogledu razvrstavanja, pripadnosti određenom tipu, odnosno pojedinom lubrivu unutar tipa i udovoljavanju uslovima kvaliteta utvrđenim ovim pravilnikom provodi se prije stavljanja u promet laboratorijskom analizom na reprezentativnom uzorku u ovlaštenom laboratoriju.
- (2) Proizvođači i uvoznici odgovorni su za kvalitet lubriva, osim ako je naručavanje kvaliteta nastalo nepravilnim skladištenjem kada je odgovoran vlasnik.
- (3) Za svaki tip i svaku partiju tog tipa proizvedenog i uvezenog lubriva prije stavljanja u promet mora da bude utvrđen kvalitet od strane ovlaštenog laboratorija.
- (4) Lubriva u proizvodnji, uvozu, prometu i upotrebi podliježu kontroli kvaliteta u inspeksijske svrhe.
- (5) Kontrola kvaliteta lubriva provodi se na osnovu uzoraka uzetih prema jedinstvenim metodama opisanim u Prilogu IV. Dio A. ovog pravilnika. Tako dobiveni uzorci iz jedinice uzorkovanja smatraju se reprezentativnima.
- (6) Kontrola kvaliteta uzoraka lubriva iz stavova (1), (3) i (4). ovog pravilnika provodi se prema jedinstvenim analitičkim metodama opisanim u Prilogu IV. Dio B. koji se nalazi u prilogu i čini sastavni dio ovog pravilnika.
- (7) Ako rezultat analize uzoraka lubriva neudovoljava utvrđenim zahtjevima kvaliteta ovlaštenom laboratorij je dužan da o tome obavijesti nadležnu inspekciju. Rezultati analize po inspeksijskom zahtjevu dostavljaju se bez obzira na rezultate analize.
- (8) Troškove analize mineralnih lubriva iz uvoza snosi uvoznik, proizvođač u slučaju domaće proizvodnje i vlasnik mineralnog lubriva.

Poglavlje I. Uvozna procedura

Član 24.

(Kontrola pri uvozu)

- (1) Počiljke mineralnog lubriva koje se namjeravaju uvesti u Bosnu i Hercegovinu podliježu obaveznoj kontroli na graničnom prijelazu na kojem je organizirana fitosanitarna inspekcija.
- (2) Počiljke iz stava (1) ovog pravilnika koje su u tranzitu ne podliježu obaveznoj kontroli.
- (3) Obavezna kontrola iz stava (2) ovog pravilnika obuhvata:
  - a) provjeru dokumenata;
  - b) utvrđivanje identiteta počiljke;
  - c) uzorkovanje.
- (4) Ukoliko su ispunjeni svi uslovi za uvoz iz Zakona i ovog pravilnika, fitosanitarni inspektor je dozvoliti uvoz počiljke tako što je na dokument koji služi za pokretanje carinskog postupka otisnuti pečat propisan u Prilogu V. koji se nalazi u prilogu i čini sastavni dio ovog pravilnika.
- (5) Uzorkovanje iz stava (3) tačke c) ovog pravilnika vrši se na osnovu procjene rizika.
- (6) Ako na graničnom prijelazu ne postoje uslovi za uzorkovanje, uzorkovanje može da se obavi unutar Bosne i Hercegovine na krajnjem mjestu carinjenja.
- (7) U slučaju iz stava (6) ovog pravilnika fitosanitarni inspektor obavlja provjeru dokumenata i identiteta počiljke u skladu sa članom 27. ovog pravilnika i ukoliko su ispunjeni uslovi donosi privremeno rješenje kojim dozvoljava

prevoz po{iljke do krajnjeg mjesta carinjenja gdje ista ostaje pod carinskim nadzorom do zavr{etka pregleda. Pregled obavlja i postupak vodi unutra{nji fitosanitarni inspektor.

(8) Kada fitosanitarni inspektor prilikom obavezne kontrole po{iljke na grani~nom prijelazu uzme uzorke mineralnog lubriva za potrebe laboratorijske analize sa~injava zapisnik o uzetim uzorcima i jedan primjerak daje uvozniku. Oblik i sadr`aj zapisnika nalazi se u Prilogu VI. ovog pravilnika i ~ini njegov sastavni dio.

(9) Kada fitosanitarni inspektor procijeni da }e laboratorijska analiza iz stava (8) ovog ~lanka trajati du`e vrijeme, a na mjestu ulaska nema odgovaraju}eg skladi{nog prostora, mo`e, u dogovoru s carinskom slu`bom, privremenim rje{enjem narediti da se po{iljka mineralnog lubriva koja se uvozi/unosi u BiH preveze do odredi{ta u unutra{nosti Bosne i Hercegovine ili drugog mjesta u njegovoj blizini, ili do krajnjeg odredi{ta, gdje ostaje pod carinskim nadzorom sve dok ne budu poznati rezultati laboratorijske analize i dok se ne zavr{i obavezna kontrola po{iljke.

(10) Ukoliko rezultati analize budu negativni, fitosanitarni inspektor }e izdati kona~no rje{enje kojim }e dozvoliti uvoz i carinjenje po{iljke.

(11) Ukoliko rezultati analize budu pozitivni, fitosanitarni inspektor je obavezan da rje{enjem zabrani promet, odnosno uvoz, u skladu sa Zakonom i propisima done{enim na osnovu Zakona. U tom slu~aju grani~ni }e fitosanitarni inspektor koji je donio privremeno rje{enje iz stava (9) ovog ~lanka odmah obavijestiti unutra{njeg fitosanitarnog inspektora u organizacijskoj jedinici inspektorata entiteta i Br~ko Distrikta BiH koja je najbli`a mjestu skladi{tenja po{iljke prema teritorijalnoj nadle`nosti fitosanitarne inspekcije. Nakon toga, unutra{nji fitosanitarni inspektor }e da izvr{i uvid u po{iljku i u slu~aju da utvrdi da je postupano s po{iljkom suprotno mjerama nare|enim privremenim rje{enjem grani~nog fitosanitarnog inspektora, sa~initi zapisnik i prosljediti ga grani~nom fitosanitarnom inspektoru koji je donio privremeno rje{enje.

(12) Nadle`ni fitosanitarni inspektor pe~ati uzeti uzorak iz stava (8) ovog ~lanka, slu`benom plombom, koriste}i klije{ta za pe~a}enje. Na jednoj strani klije{ta za pe~a}enje, odnosno slu`bene plombe, utiskuje se oznaka "BA" (ISO kod Bosne i Hercegovine), a na drugoj strani broj klije{ta za pe~a}enje i oznaku FI (fitosanitarna inspekcija).

(13) Slu`benu plombu iz stava (12) ovog ~lanka smije skinuti samo ovla{teno lice.

^lan 25.

(Najava po{iljke)

(1) Kada se po{iljka namjerava uvesti u Bosnu i Hercegovinu preko ta~ke ulaska odre|ene od strane nadle`nog organa, a na kojem fitosanitarna inspekcija nije stalno prisutna, ve} se obavezna kontrola po{iljke obavlja na poziv, uvoznici, prevoznici ili druga ovla{tena lica koja iz tre}ih zemalja uvoze takve po{iljke obavezni su, najkasnije jedan radni dan prije, u pravilu pismeno, izuzetno li~no telefonom, nadle`nom fitosanitarnom inspektoru da najave prispije}e takve po{iljke.

(2) Za po{iljke ~ije se prispije}e na grani~ni prijelaz o~ekuje u ponedjeljak, najava za pregled fitosanitarnim inspektorima dostavlja se najkasnije u petak prethodne sedmice tokom radnog vremena.

(3) Izuzeto od odredbe stava (1), ne mora se najaviti prispije}e po{tanske po{iljke i po{iljke koju unosi putnik ili osoblje prijevoznih sredstava.

^lan 26.

(Zahtjev za obaveznu kontrolu)

(1) Uvoznik ili njegov ovla{teni zastupnik, prijevoznik ili drugo lice koja namjerava uvoziti po{iljku iz ~lanka 24. stavak (1) ovog pravilnika mora po prispije}u po{iljke, tokom radnog vremena, podnijeti nadle`nom fitosanitarnom inspektoru zahtjev za obaveznu kontrolu po{iljke na ta~ki ulaska. Uz zahtjev se prila`e sva dokumentacija koja treba pratiti po{iljku.

(2) Izuzeto od odredbe stava (1), po{tanske po{iljke i po{iljke koju unosi putnik ili osoblje prijevoznih sredstava prijavljuje carinska slu`ba.

(3) Obrazac zahtjeva iz stava (1) ovog ~lanka nalazi se u Prilogu VII. ovog pravilnika i ~ini njegov sastavni dio.

^lan 27.

(Provjera dokumenata i identiteta po{iljke)

(1) Identitet po{iljke se provjerava upore|ivanjem sadr`aja po{iljke s podacima navedenim na prate}im dokumentima i oznakama na pakovanju.

(2) Provjerom dokumenata utvr|uje se:

a) ima li mineralno |ubrivo koje se uvozi dozvolu za stavljanje u promet u skladu sa Zakonom, ili ako ne, ima li oznaku "EC Fertilizer";

b) je li |ubrivo deklarirano i ozna~eno u skladu sa ovim pravilnikom;

c) dokaz o upla}enoj naknadi za obaveznu kontrolu.

(3) Ukoliko uvoznik, odnosno njegov ovla{teni zastupnik uz zahtjev za obaveznu kontrolu ne prilo`i dokumentaciju na osnovu koje se mogu utvrditi svi podaci potrebni za identifikaciju po{iljke iz stava (2) ovog ~lana, fitosanitarni inspektor ne}e vr{iti obaveznu kontrolu po{iljke odnosno rje{enjem }e zabraniti uvoz.

Poglavlje II. Nadle`ni laboratoriji

^lan 28.

(Laboratoriji)

(1) Analizu kvaliteta mineralnih |ubriva, te osjetljivost na toplotu i eksplozivnost amonij-nitratnih |ubriva utvr|uju i provjeravaju laboratoriji ovla{teni od strane Vije}e ministara BiH u skladu sa ~lanom 21. Zakona.

(2) Uprava Bosne i Hercegovine za za{titu zdravlja bilja objavljuje popis ovla{tenih laboratorija od strane Vije}a ministara BiH u "Slu`benom glasniku BiH".

DIO PETI - SKLADI{TENJE I RUKOVANJE \UBRIVIMA

^lan 29.

(Skladi{tenje ~vrstih |ubriva)

(1) \ubriva upakovana u originalnoj ambala`i ili u rasutom stanju skladi{te se samo u natkrivenom skladi{tu i moraju biti za{ti}ena od direktnog uticaja vlage s poda, atmosferilija (ki{e, snijega), uticaja sun~evih zraka i izvora topline.

(2) Na mjestu skladi{tenja |ubriva u o{te}enoj ambala`i moraju se prepakirati i ambala`a zamijeniti, a rasuto |ubrivo mora se ukloniti.

(3) Na skladi{tu |ubrivo se mo`e skladi{titi formiraju}i slogove vre}a. Visina sloga vre}a ograni~ena je svojstvima |ubriva i zavisi od vrste pakovanja. Najvi{a dopu{tena visina sloga je:

a) za vre}e do 50 kg, do visine 2 metra;

- b) za lubriva na paletama, 2 palete u vertikalnom slogu;
  - c) za lubriva u velikom pakovanju do 500 kg, 3 reda vreća u vertikalnom slogu;
  - d) za lubriva u velikom pakovanju do 1000 kg, 2 reda vreća u vertikalnom slogu.
- (4) Lubriva u rasutom stanju mogu se skladištiti formirajući hrpe.
- (5) Vrh pakovanja lubriva složenih u slogu ili vrh hrpe rasutog lubriva moraju u skladištu biti udaljeni najmanje jedan metar od stropa krovne konstrukcije, svjetlosnih izvora ili ugrađenih uređaja.
- (6) Pod skladištima i samo lubrivo u rasutom stanju mogu biti pokriveni plastičnom folijom, odnosno moraju se skladištiti na takav način da ne dolazi do promjene fizikalno-hemijskih svojstava lubriva.

Član 30.

(Skladištenje tekućih lubriva)

- (1) Tekuća lubriva skladište se u spremnicima različitih veličina, izrađenim od materijala hemijski otpornih na tekuća lubriva (nehrđajući čelik, aluminij, plastični materijali i dr.).
- (2) Kod skladištenja bezvodnog amonijaka i amonijanih rastvor pod pritiskom potrebno je pridržavati se propisa o posudama pod pritiskom te sigurnosti i zaštite na radu.
- (3) Radi sprežavanja nesreća pri rukovanju i skladištenju tekućih lubriva, uz spremnike moraju biti istaknute temperature skladištenja prema vrstama lubriva i upute za siguran rad.
- (4) Tekuća lubriva moraju se skladištiti u zaštićenom prostoru iznad temperature kristalizacije.

Član 31.

(Obaveza učesnika u prometu)

Učesnik u prometu mora osigurati uslove skladištenja u skladu sa čl. 29., 30. i 32. ovog pravilnika.

Član 32.

(Zahtjevi za skladištenje amonij-nitratnih lubriva)

- (1) Zahtjevi sigurnosti za skladištenje i postupanje s lubrivima iz člana 19. stava (1) ovog pravilnika propisani su posebnim pravilnikom kojim se uređuju tehnički normativi za rukovanje i skladištenje lubriva u krutom stanju koja sadrže amonij-nitrat.
- (2) Skladištenje za lubriva iz stava (1) ovog člana mora biti natkriveno i zaštićeno od izvora topline i zagrijavanja većeg od 50 °C.
- (3) Amonij-nitratna lubriva s više od 28% azota iz amonij-nitrata se na skladištu drže odvojeno od drugih materija i lubriva. Zabranjeno je na istom skladištu s ovim lubrivima držati zapaljive, reaktivne i materije koje mogu izazvati eksploziju.
- (4) Rukovanje lubrivima koja sadrže amonij-nitrat s više od 28% azota iz amonij-nitrata mora biti pažljivo. Na mjestima skladištenja zabranjeno je pušenje ili unošenje bilo kojeg drugog izvora plamena.
- (5) Amonij-nitratna lubriva koja sadrže više od 28% azota iz amonij-nitrata moraju se uskladištiti pakovana i odvojena od drugih materija.

DIO [ESTI - PRIJELAZNE I ZAVR[NE ODREDBE

^lan 33.

(Prijelazne odredbe)

- (1) Mineralna lubriva se mogu stavljati u promet na tr`i{te Bosne i Hercegovine u skladu sa odredbama propisa iz ~lana 34. ovog pravilnika do 30. 06. 2010. godine i ostati u prometu do isteka roka njihove upotrebe.
- (2) Od 01.01.2011. godine prije stavljanja u promet odnosno prije uvoza na tr`i{te Bosne i Hercegovine proizvo|a~ odnosno uvoznik mora dobiti dozvolu u skladu sa ~lanom 5. stav 1. Zakona.
- (3) Odredba iz ~lana 6. stav (2) ta~ka (d) primjenjuje se od 01.01.2011. godine.
- (4) Do ovla{tivanja laboratorija od strane Vije}a ministara BiH, analizu kvaliteta iz ~lana 28. stav (1) ovog pravilnika }e vr{iti laboratorije ovla{tene od strane entitskih ministarstava nadle`nih za poljoprivredu.
- (5) Do imenovanja fitosanitarnih inspektora obaveznu kontrolu po{iljaka pri uvozu obavljaju mjesno nadle`ni inspektori u Federaciji Bosne i Hercegovine, Republici Srpskoj i Distriktu Br~ko.

^lan 34.

(Zavr{ne odredbe)

Danom stupanja na snagu ovog pravilnika prestaju va`iti sljede}i propisi:

- a) Pravilnik o kvalitetu i jedinstvenim metodama za testove, odnosno analize, o na~inu uzimanja, priprema i slanja uzoraka na analizu, registru i na~inu deklariranja mineralnih lubriva ("Slu`beni list SFRJ", br. 36/74 i 12/75);
- b) Pravilnik o minimalnim i maksimalnim sastojcima i o drugim osobinama pojedinih vrsta vje{ta~kog lubriva ("Slu`beni list SFRJ" broj 35/64);
- c) Pravilnik o registru vje{ta~kih lubriva i o deklariranju vje{ta~kih lubriva ("Slu`beni list SFRJ", broj 36/64);
- d) Odredba o tehni~kim uslovima kvaliteta i o analiti~kim metodama za mineralna lubriva ("Slu`beni glasnik RS", broj 17/96).

^lan 35.

(Stupanje na snagu)

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Slu`benom glasniku BiH".

VM broj 233/09
3. septembra 2009. godine
Sarajevo

Predsjedavaju}i
Vije}a ministara BiH
Dr. Nikola [piri], s. r.

PRILOG